

Ангел Каралийчев
Народен закрилник

Водил бе Чавдар дружина
тъкмо до двайсет години
и страшен беше хайдутин
за чорбаджии и турци;
ала за клетки сюрмаси
крило бе Чавдар войвода.

Христо Ботев

Влакът беше пълен с войници отпускарари, които отиваха на юг, към завоя на Черна и Каймакчалан, където черната жътва не спираше. Там синовете на българския народ гаснеха като мухи, разкъсани от снарядите, простреляни от куршумите на англо-френците, пометени от пристъпите на епидемиите и на глада. Ноември 1917 година. Повечето вагони бяха открити. По крайпътните дървета стояха омърлушени гарвани с мокри крила. Войниците, наблъскани като добитъци в товарните вагони, сгущени под платнищата, гледаха запустелия кър и мълчаливо се прощаваха с нивите, където посърнали невесты хвърляха семена и невръстни деца натискаха ралата с немощните си ръце. Там, където спираше ешелонът, в надпревара към вагоните се втурваха по десетина задянати войници с раници. Те сякаш бързаха да отидат час по-скоро на огнената мелница, за да не изтърват реда си. Разплакани жени тичаха подире им и се спъваха, малки деца подсмърчаха и гледаха ококорени почернелите мъже, закърпените шинели, провесените от вратите надолу към колелата на вагоните подковани ботуши. Целият влак имаше само един вагон за пътници. Той беше определен за офицери и войнишкият ботуш нямаше право да влиза там.

На една гаричка с липови дървета, от които капеше жълта шума, машинистът удари спирачката и вагоните се сблъскаха с грохот. От чакалнята изскочи един тежко натоварен войник и закуца мъчително към първия товарен вагон. Подире му объркана тепаше състарена млада жена с шарена престилка, черна забрадка, спуснати до кръста заплетени коси и хубави хлътнали разплакани очи. Тя мъкнеше две големи бели торбички, догоре натъпкани.

– Има ли при вас едно местенце и за мене? – попита войникът ония, дето бяха седнали най-отпред – с провесените крака.

– Няма, брате, къде си тръгнал с този куц крак? Бягай назад!

– Абе бягай назад, ти казвам, там е празно!

Войникът закуца бързо, колкото можеше. Невястата го сподиряше като сянка. Тя спираше пред всеки вагон и се молеше:

– Защо не му сторите мъничко място? Той е куц. Вижте го какъв е. Ах, Божичко, ще остане!

– Бягай назад в пътничките! Едвам се влачиш! Ако те подгонят англичаните, като заек ще хвърчиш. По-бързо! – обади се бродяга с лула.

Кондукторът даде сигнал за тръгване. Локомотивът изпищя. Жената почна да вика:

– Тичай, Венко! Тичай!

Раненият напрегна последните свои сили, повлече куция си крак и

когато стъпи върху стъпалото на пътнишкия вагон, ешелонът се беше вече откъртил. Женицата с хлътналите очи дълго тича редом с вагона, докато му подаде торбичките. Тя не намери време дори да заплаче. Но щом последният вагон изтрещя покрай нея, сякаш я перна с желязна ръка по лицето, запъхтяната жена дигна престилката си към очите и се затресе.

Войникът влезе в коридора, спря се до прозореца на първото купе и смъкна раницата от раменете си. Пусна я на земята, намести торбите до нея и погледна навън. Едри дъждовни капки замрежваха прозореца. Едвам се мерзелееха нивите, които беше орал и жънал. Дърветата бягаха назад, сякаш му махаха с голи клони и викаха: сбогом! Буца заседна на гърлото му. Обърна се назад и погледна в купето. Там седеше само един човек – хубав млад мъж, с черна къдрава коса и брада като смола, големи блестящи очи. Цивилен.

Щом очите на двамата се срещнаха, оня отвътре протегна ръка, отвори вратата на купето и викна:

– Другарю, влез вътре, не стой в коридора, защото ще те сгаят.

„Чуден човек – помисли си войникът, – вика ми «другарю»“ И по-мъкна торбите си вътре. Домакинът му помогна, додето се настани.

– Видях те от прозореца – рече той, – зле куцаш. Защо не остана в болницата?

– Изписаха ме. Място нямало. Докараха тежко ранени, а нас, поздравите, ни изритаха.

– Къде отиваш?

– Тръгнал съм да гоня Михаля към Завоя на Черна. Как ще се завлека дотам с един крак, не знам.

– Много нещо мъкнеш бе, брате!

– Не е мое. Ротата ми, кажи-речи, е цялата нашенска. Щом сляза, всички ще почнат да ме гледат в ръцете. Гладни хора, какво да ги правиш. Армаганец дадоха женорята им. Хей, умира от глад в окопите нашият брат.

– Нашият брат мре в окопите от глад, а управниците, обърнаха топа и срещу Русия. Малко им се видя един фронт...

В този миг по коридора мина един военен с гола глава, златни паго-ни на раменете, очила, намръщен. Той погледна втренчено през прозо-реца и отмина, като забави крачките си.

Войникът изтръпна: полковник!

– Ей сегинка ще ме прегази като луда крава... – проговори той и докато изрече думите си, полковникът се обърна, дръпна гневно ръчката

на вратата и викна:

– Войник!

Раненият скочи на крак и отдаде чест.

– Аз, господин полковник!

– Знаеш ли, че този вагон не е за тебе?

– Тъй вярно, зная, господин полк...

– Тогава що щеш тука?

– Никъде нямаше място за мене, господин полковник!

– Той е ранен и едвам се влачи, а вагоните са претъпкани. Тук има място, нека остане – намеси се цивилният.

– Не е ваша работа! А ти ще очистиш вагона още на първата спирка. Веднага!

– Слушам, господин полковник!

И като затръшна вратата, полковникът закричи към своето купе.

Щом влакът намали хода си, войникът задяна пак раницата, смъкна торбичките си и рече с горчива усмивка:

– Изгониха ме от рая. За тях ние не сме хора. Ако не изпълня заповедта му – поглеж, че ме изправил пред военен съд.

Цивилният се дигна да му помогне, докато се настани в празната спирачка на съседния вагон. Ръцете му трепереха от възмущение.

Когато влакът отново тръгна, полковникът се появи пак, да провери дали е изпълнена заповедта му. Тогава черноокият млад мъж се изправи срещу него и рече:

– Господин полковник, това, което направихте, е недостойно!

– Как? – извика полковникът.

– Повтарям: вашата постъпка е недостойна. Изхвърлихте един ранен български войник, когато целият вагон е почти празен.

– Знаете ли вие какво значи военен закон?

– Освен вашите военни закони има и други, човешки закони, които очевидно вие не познавате. Този нещастен куц войник е жертва на вашите безумия: наместо да засее нивата си или поне да остане, в болницата, докато зарасне раната му, той отново бърза за фронта, а вие не му позволявате да прекара няколко часа на топло и сухо. Изблъскахте го!

– Кой сте вие, господине, дето си позволявате да ми говорите с такъв език?

– Аз съм народен представител.

– Как се казвате?

– Казвам се Георги Димитров, от партията на тесните социалисти.

– Къде отивате?

– Не съм длъжен да ви докладвам.

– Вие сте тръгнал да бунтувате войниците. Но ще ви науча аз вас!

– Вие не можете да ме научите, защото нищо не знаете, но оня, когото изтласкахте, няма да ви забрави никога!

От околните купета подадоха главите си няколко души офицери. Полковникът се обърна изведнъж и зачервен като рак закрочи свирепо в коридора.

В този вагон, който пътуваше към Южния фронт през 1917 година, се срещнаха трима души. Единият – вдъхновител на ония, които според думите на Антон Страшимиров по-късно щяха да „колят своя народ тъй, както турчин не го е клал“, другият – орач и работник, баща на момчетата, които след четвърт век щяха да поемат с оръжие в ръка хайдушката пътека на Ботев и Левски в Балкана, а третият – един от най-големите мъже на нашата епоха, неустрашимият борец за правда и за комунизъм. През този дъждовен ден той отиваше на Южния фронт да разкаже на българските войници за първите светкавици на Великата руска октомврийска революция и който за току-що разказаното застъпничество беше осъден на три години затвор.

Навън валеше ноемврийски дъжд! Вагоните се блъскаха като стадо овце, насметени от зъл овчар.

КРАЙ

© Ангел Каралийчев

Сканиране и разпознаване: unicode, 2007

Редакция: ВHorse, 2007

Публикация:

Ангел Каралийчев, НАЙ-ТЕЖКОТО ИМАНЕ – ПРИКАЗКИ И РАЗКАЗИ

Съставител ГЕОРГИ СТРУМСКИ

Библиотечно оформление СТЕФАН ГРУЕВ

Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ,
КАМЕН КАЛЧЕВ

Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА
ПАНЧЕВА

Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ.

Художествен редактор ИВАН МАРКОВ

Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА

Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79

Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от
печат на 10. X. 1979 г.

Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли
16. Цена 2 лв.

„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ – ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ
И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ – 1979

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3409>]